

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio LXII. De Sacramentis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO SEXAGESIMA SECUNDA.

DE SACRAMENTIS in genere.

SACROSANCTVM Incarnationis Christi mysterium, tot bonorum, quæ à Dei benignitate in humanum genus profecta sunt, fontem & originem, cum quinquaginta novem tertiae partis questionibus exquisitissimè more suo pertractasset Doctor Angelicus, nunc ad Sacramentorum, quæ tanquam uberrimi gratiae rivus à fontibus Salvatoris profluxerunt, declarationem progreditur. Ad hæc Sacramenta prophetico spiritu alluisse videtur Isaias, dum dixit, Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Non de fontibus fluminis Ægypti, inquit S. Hieronymus, sed de fontibus IESU, qui in Evangelio clamabat, qui sitit veniat ad me. Hos nimirum in Ecclesiâ manere voluit benignissimus Dominus tanquam perenne, sapientiæ dicam, an bonitatis, singularisq; in nos amoris benevolentiaq; argumentum. Sancti igitur Doctoris vestigiis insistentes Disputationem isthuc de Sacramentis instituemus, nonnullis tamen cum eodem de iisdem in genere præmissis: circa quæ, discutienda præcipuè sunt quatuor, eorum scilicet essentia, necessitas, & effectus duplex, gratia scilicet & character.

SECTIO PRIMA.

De naturâ Sacramenti generatim sumpti.

I. Nostri temporis hæretici et divina hæc Sacramenta omni modo impugnant.

SACRÆ FIDEI, Catholicaque religionis hostes hac tempestate nullum non moverunt lapidem, ut divinos hosce fontes, per quos gratia aliâque cœlestia charismata in hominum animos derivantur, vel obstruerent penitus, vel illorum præstantiam ac dignitatem imminuerent, mortalesque in quorum subsidium solatiumque instituta sunt, ab eorum receptione averterent. Nostrarum ergo partium est,

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

ut & eximia hæc munera, & in iis largitoris munificentiam declaremus, quantumque & ad gratiam, ceterasque animi opes comparandas, ipsamque etiam cœlestem beatitudinem obtinendam conferant, ostendamus. Primò autem omnium in quo natura & essentia Sacramentorum sita sit declarandum.

Difficultatem hac in re faciunt veteris Legis Sacramenta, quæ cum & Sacramenta passim vocentur, & à nostris multum differre dicantur; nostra enim & continent gratiam, & eam digne suscipientibus conferunt, illa verò gratiam non causabant, sed solùm eam per Christi passionem ac mortem dandam figurabant, ut habetur in Concilio Florentino post ultimam Sessionem, in decreto Eugenii IV. ad Armenos. Hæc ergo

Gg 3

omnia

II. Præcipua hæc est difficultas circa veteris Legis Sacramenta.

omnia sub eadem definitione complecti, rationemque unam illis ac nostris communem assignare non parum videtur difficile, nisi ejusmodi utrisque naturam ascribamus, quæ sacramentalibus, id est, aliis Ecclesiæ ceremoniis ac ritibus, quæ Sacramenta non sunt, competat. Ad hoc verò clariùs intelligendum, quædam de Sacramenti nomine præmittenda.

III. Sacramentum, ut optimè Bellarminus lib. 1. de Sacramentis in genere, cap. 8. & Coninck hic in explicatione primi articuli, variè sumitur: primò prout idem sonat ac juramentum, qui ferè prophæticis Scriptoribus est usus hujus vocis.

IV. Secundò sumitur Sacramentum pro signo rei sacræ: quo sensu, non septem illis solis, quæ Ecclesiæ Sacramenta nuncupat, competit vox illa, sed aliis etiam omnibus ceremoniis ac ritibus, tam Synagogæ, quàm Ecclesiæ, quæ plus semper continebant quàm præ se in externâ specie ferebant. Hoc sensu parabolæ omnes, ipsaque etiam Apocalypsis dici possent mysterium & Sacramentum: quo sensu Sanctus Augustinus libro 8. de Genesi ad literam cap. 4. Lignum vitæ vocat Sacramentum Christi.

V. Tertio usurpari solet Sacramentum, seu mysterium pro re quavis arcanâ, & hoc sensu idem est Sacramentum quod secretum: sic Tob. 12. vers. 7. dicitur: *Sacramentum regis abscondere bonum est*, & ad Ephesios 1. vers. 9. ut notum nobis faceret Sacramentum voluntatis suæ, quo sensu mysterium deductum volunt auctores à græcis vocibus *μυστήριον*, quod claudo significat, & *σώμα*, quasi quod sacrum & arcanum est, silentio sit prehendendum.

VI. Quarto accipitur Sacramentum pro ceremoniâ, quâ homines peculiari aliquâ ratione Deo dicantur, qui proinde mystæ dicebantur à verbo *μυστήριον*, quod est initio, seu sacris imbuo. Unde Cicero secundo de Legibus ait mysteria vocari initia, quibus ex agrèlli vitâ exculti ad humanitatem sumus, tanquam ea sint vitæ principia.

VII. Quintò demum Sacramentum, seu mysterium denotat id quod sanctitatem aliquam & significat, & suscipientibus confert, quo sensu de eo hic est sermo. Solum noto frustra in orthodoxos debacchari nostri temporis sectarios, quasi Sacramenti nomen in peregrinos sensus detorqueant, primò enim ipsi in idem recidunt, cum duo saltem Sacramenta admittant. Deinde eâ Patrum, Doctorum, totiusque ad eam Ecclesiæ auctoritate firmatus est hic istius vocis usus, ut frustra obloquantur hæretici.

VIII. Sacramentum itaque, de quo hic loquimur, esse debet signum sensibile, & consequenter materiale quiddam, & sensibus subiectum, ut docent Theologi communiter in quarto, dist. 1. & Sanctus Thomas hac quæstione, art. 4. quod etiam clarè tradit Sanctus Augustinus, tum alibi, tum libro 2. de Doctrinâ Christianâ cap. 1. licet enim nil vetet quo minùs instituere possit Deus rem spirituales tanquam signum præcticum gratiæ, nempe ad cujus præsentiam semper confertur, actum verbi gratia aliquem intellectus, aut voluntatis Angelicæ, non tamen esset Sacramentum prout hic de Sacramento loquimur, nempe signum & Sacramentum humanum, ad homines in unius Ecclesiæ & Dei cultus formâ continendos, quod optimè docet Sanctus Augustinus lib. 10. contra Faustum, cap. 11. his verbis: *In nullum religionis nomen convenire possunt homines, nisi aliquo signaculo, vel visibili Sacramento-*

rum consortio colligentur, quorum Sacramentorum vis inenarrabiliter valet plurimum.

Dices: Character impressus in quibusdam Sacramentis, est quid spirituale, & consequenter insensibile, idem est de contritione, & tamen sunt materia, hæc Penitentia, ille Baptismi, Confirmationis, & Ordinis, ergo non est de conceptu Sacramenti, ut sit quid sensibile. Contra: Christus prout in Eucharistiâ existit modo spirituali, & consequenter insensibili, & tamen constituit Sacramentum, ergo.

Respondetur, non esse necessarium ut quicquid constituit Sacramentum sit sensibile per se, sed sufficit quòd per aliud rationem illam sortitur, ut contritio per confessionem, character per ablationem vel unctionem, Christus per species panis & vini, sub quibus existens per modum cibi spirituales animæ refectionem significat, sicut ablutio corporis, ejusdem animæ ablationem. Ut verò totum recipiat denominationem sensibilibus, sufficit quòd aliquid sensibile includat, quâ de causâ homo sensibilibus dicitur, quamvis altera ejus pars spiritualis sit, & insensibilis.

SECTIO SECUNDA.

In quo formaliter consistat essentia Sacramenti?

EX quatuor illis, quæ ad perfectam cujusque rei cognitionem inquirenda à Philosophis præscribuntur, primum, nempe *an sit*, in præfenti supponendum, cum sacrarum literarum testimonio constat septem Sacramenta, seu sacramentalia ad gratiam nobis impertiendam, ac peculiariter ad effectus varios auxilia, ab humani generis redemptore esse Ecclesiæ relicta. Hic ergo secundum, quid nimirum sit Sacramentum peculiariter inquiremus, variisque diversorum hac de re placitis in præfenti sectione relatis, quid nobis verisimilius videatur, sectione sequente aperiemus.

Pater Suarez hic, disp. 1. sect. 4. & P. Vasquez hic, disp. 128. cap. 2. nonnullos referunt ex antiquioribus Theologis, qui affirmare videntur Sacramentum definiri non posse; cum enim inquirunt, sit ens per accidens, sicut essentiam non habet unam, ita nec unicâ definitione explicari potest. Sed hoc facile rejicitur, Sacramentum enim licet non sit tam perfectè unum ac homo, aut compositum quodvis physicum, non tamen ita disparatè se habent inter se illius partes, ut in essentiam & definitionem unam coalescere non possint, ad hoc enim sufficit illius partes aliquam ad se dicere habitudinem. Unde sicut definitur exercitum & oratio, sic non est cur definiri nequeat Sacramentum.

Hoc ergo rejecto, Pater Vasquez citatus, in hoc ait sitam esse essentiam Sacramenti, ut veram sanctitatem significet, licet nec illam, nec ullam aliam conferat: quam suam sententiam fundat in communi illâ definitione Sacramenti, quòd sit *signum visibile invisibilis gratiæ*, hoc autem signum vult esse merè speculativum, non præcticum, quæ etiam opinio videtur esse communis Thomistarum. Sed contra: Hac enim ratione multa admitti debent in numerum Sacramentorum, quæ communi Theologorum consensu excluduntur, qualia

III. Sacramentum variè sumitur: primò pro juramento.

IV. Secundò, Sacramentum idem est ac signum rei sacræ.

V. Sumitur etiam Sacramentum pro re quavis arcanâ.

VI. Sacramentum insuper ritum aliquem significat, quæ homines Deo dicantur.

VII. Tandem Sacramentum denotat id, quòd sanctitatem & significat, & confert.

VIII. Sacramentum, ut hic sumitur, esse debet quid sensibile, & consequenter materiale.

IX. Obje. Chæ. racter & c. tritio sunt quid spirituale, & tamen sunt materia Sacramenti.

X. Respondetur, ut quid constituit Sacramentum sit sensibile per se, sed sufficit quòd per aliud rationem illam sortitur.

I. Dari Sacramentalia, sacrarum literarum testimonio constat.

II. Dicitur autem qui Sacramentum, nisi per accidens, defini non potest.

III. Prima sententia est, Sacramentum esse signum visibile invisibilis gratiæ.

qualia in Lege veteri sunt transitus maris rubri, aqua profluens è petrà, comestio agni paschalis, manna, & pleraque sacrificia, quæ tamen Sacramenta non erant etsi gratiam per Christum dandam figurarent.

IV. *Obiic. Man-
na, esum
agni pascha-
lis, & reli-
qua huius-
modi, pauci-
tantum, non
omnibus gra-
tiam signifi-
ficasse.*

Dices cum Patre Vasquez, hæc quæ proximè retulimus significasse quidem gratiam, idque ex divinâ institutione, sed paucis tantum, non passim omnibus, quod tamen ad rationem Sacramenti requiritur. Sed contra primò: Sic enim multa Sacramenta non in lege solùm veteri, sed etiam nova non essent Sacramenta, cum omnibus passim gratiam non significant, sed doctioribus tantum. Contra secundo: Non magis requiritur significatio in Sacramento, quàm in sacrificio, sicut enim Sacramentum est signum gratiæ, ita per sacrificium protestamur Deum esse auctorem vitæ & mortis, ut cum Sancto Thoma 2. 2. quæst. 85. art. 2. docent communiter Theologi, unde S. Thomas ibidem sacrificium statuit in ratione sacri signi, hæc tamen ejus significatio omnibus non innotescit, ergo non est de ratione vel Sacramenti vel sacrificii, ut illius significatio passim ab omnibus cognoscatur, quod clarè constat in sacrificio illo, quod præcepit Deus Abraham Genes. 22. ut scilicet filium suum Deo in holocaustum offerret, cujus tamen significatio, soli fortassis Abraham erat nota, cum tamen verum esset signum à Deo institutum.

V. *Quid ad ra-
tionem &
conceptum
signi suffi-
ciat.*

Ad rationem ergo signi sufficit quòd ab aliquo auctoritatem publicam habente, Republica scilicet vel Principe, ad rem talem significandam instituat, esto omnibus illius significatio non innotescat. Sic Adamus signa instituit ad placitum, rebus scilicet omnibus sua adaptavit nomina, ad quorum tamen significationem, & ut rationem signi obtinerent, non erat necesse ut alii homines, licet plurimi tunc fuissent, illam scivissent, & perinde quoad hoc est quod Adamus statim post suam creationem illa nomina imposuisset, vel postea cum multos habuit posteros, ergo à fortiori Christus, qui caput est & princeps Ecclesiæ, poterit huiusmodi signa institue- re, quæ ut rationem signi obtineant, nil opus tunc ut omnibus vel maximè etiam hominum parti illorum significatio innotescat.

VI. *Dicunt alii
ad rationem
Sacramenti
requiri ut
aliquam
sanctitatem
& signifi-
cat & con-
firmat.*

Tertio dicunt alii, de ratione Sacramenti esse, ut & significet & conferat aliquam sanctitatem, sive illa vera & perfecta sit, nempe interna animæ sanctitas & gratia, sive legalis & imperfecta, qualem conferebant antiqua Sacramenta & ceremoniæ: per hoc autem excluduntur à ratione Sacramenti pleraque ex iis, quæ contra priorem sententiam adduximus; transitus enim maris rubri, aqua profluens ex petrà, & alia huiusmodi, esto gratiam per Christum dandam significarent, nullam tamen omnino gratiam vel sanctitatem conferebant: ita Cano & alii.

VII. *Sed contra,
in hoc enim
modo præce-
denti prima
tonsuræ esset
Sacramen-
tum.*

Contra tamen hoc est, multæ namque sunt in Lege nova ceremoniæ, sanctitatem aliquam conferentes, quæ tamen Sacramenta non sunt, ut prima tonsura per quam ceremoniam incipit homo dicari cultui divino, quæ proinde aliquam sanctitatem confert, Sacramentum tamen non est, nec ordo ut ex communi Theologorum sententiâ optimè declarat Vasquez hic, Disputatione 236. cap. 1. & Coninck Disput. 20. dub. 1. Idem est de consecratione Abbatis, aquâ lustrali, & cæteris ejusmodi, absolutio etiam ab excommunicatione & censuris Ecclesiasticis secundum hanc sententiam esset Sacramentum; sicut enim

excommunicatio macula quædam legalis est, ita absolutio ab illâ, est quædam legalis sanctificatio; sicut in lege veteri per lotiones quasdam & sacrificia expiabantur homines à legalibus immunditiis, quas ex contractu mortuorum, & aliis causis contraxerant.

Quarto itaque Suarez Disp. 1. sect. 2. duo ait esse de conceptu Sacramenti, primum ut aliquam sanctitatem, saltem imperfectam suscipienti conferat; secundum ut conferendo imperfectam veram animæ sanctitatem significet: hoc autem, inquit, nulli quod Sacramentum non sit, competit. In hæc etiam sententia est P. Coninck art. 4. dub. 1. & multi ex Recentioribus. Contra tamen est: nam chrisma, sal, saliva, & alia in Baptismo adhiberi solita, aliquam sanctitatem, saltem imperfectam conferunt, & veram, ac dona Spiritus Sancti significant; ergo erunt Sacramenta. Idem dicunt aliqui sequi de primâ tonsurâ, consecratione Abbatis, professione religiosâ, & aliis similibus, quæ tamen nullus ait esse Sacramenta.

VIII. *Conceptum
Sacramenti
in hoc sta-
tuunt alii,
ut imperfe-
ctam sancti-
tatem con-
ferendo, ve-
ram signifi-
cat.*

Addit Pater Coninck n. 20. sicut legalis quædam sanctitas erat propria Legis antiquæ, ita veram sanctitatem, quæ in gratiâ & Spiritus Sancti donis consistit propriam esse præsentis status Ecclesiæ post Christum, quæ propterea Lex gratiæ dicitur: unde, inquit, ille, Sacramenta veteris Legis licet veram sanctitatem non conferrent, erant tamen vera Sacramenta, quia conferebant sanctitatem suo statui propriam, quod, cum nostris Sacramentalibus non competat, excludit ea à ratione Sacramentorum.

IX. *Hinc infen-
dunt non-
nulli Sacra-
menta ve-
teris Legis
fuisse vera
Sacramenta.*

Sed contra primò: Nami legis quædam sanctitas æquè propria est Ecclesiæ ac Synagogæ; habet enim Ecclesia ritus suos, & ceremonias non minùs quàm Synagoga habuit suos, vocatur autem Lex gratiæ, non quòd aliam sanctitatem non conferat, sed quòd Deus uberius jam gratiam & auxilia supernaturalia hominibus imper- tiatur, quàm ante adventum Christi. Contra secundo: Si ergo in Lege veteri fuisset aliquid institutum ad conferendum gratiam ex opere operato more nostrorum Sacramentorum, Baptismus v. g. (quod affirmant multi de Circum- cisione) sequeretur non fore Sacramentum, quod tamen valde videtur mirum.

X. *Sed contra
hoc est, nam
legalis sancti-
tatis, non
minùs pro-
pria est Legi
novæ, quàm
veteris.*

SECTIO TERTIA.

Resolvitur questio circa essentiam & definitionem Sacramenti.

Id imprimis certum exploratumque esse debet, apud omnes, ad rationem Sacramenti non sufficere ut sit quid speculativum, sed esse necessarium debere signum practicum, seu causativum alicujus sanctitatis in eo qui Sacramentum suscipit. Hinc quantumcunque verba formæ Sacramenti Penitentiae, Ego te absolvo, &c. vi suâ, & naturaliter significant emundationem à peccatis, nisi tamen practice hanc emundationem significarent, id est significando conferrent, non constituerent Sacramentum, sed essent falsa, sicut de facto sunt falsa dum proferuntur à laico. Hoc posito.

I. *Certum est
ad Sacra-
menti con-
stitutionem
non sufficere
signum spe-
culativum,
sed debet esse
practicum.*

Facilius multò hac in re est aliorum opiniones refellere, ut vidimus Sectione præcedente, quàm certi aliquid statuere, unde Pater Tannerus hic, Disp. 3. quæst. 1. dub. 1. octo diversas Sacramenti definitiones

II. *Maxima cir-
ca naturam
Sacramenti,
generatim
sumpti, est
Auctoritas
discrepans.*

definitiones refert quarum nulla Sacramenti essentiam penitus explicare videtur.

III. Notandum ex S. Augustino variis in locis, præcipuè verò lib. 2. de peccatorum meritis & remissione, duo esse sanctificationum genera, quæ ab Apostolo traduntur ad Hebræos 5. una sanctificatio, & præcipua est per gratiam habitualem, & vocatur sanctificatio simpliciter, cum per illam vera conferatur animæ sanctitas. Alia est sanctificatio solum secundum quid, utpote per quam non confertur vera sanctitas, sed metaphorica tantum, & secundum quid, qualis per ritus & cæremonias antiquæ Legis conferebatur, & modo per nostras cæremonias confertur, non hominibus tantum, sed aliis etiam rebus, ratione & vitâ carentibus.

Duo in Lege nova sunt sanctificationum genera.

IV. Dico primò: De conceptu Sacramenti latè sumpti est, non ut significet solum speculativè, sed ut conferat & causet aliquam saltem sanctitatem: ita Suarez Disp. 1. sect. 2. Bellarminus lib. 1. de Sacramentis, cap. 12. & alii. Ratio est: alioquin enim multa essent Sacramenta, quæ non sunt, ut manna, transitus maris rubri, aqua profluens è petrà, &c.

De ratione Sacramenti generatim sumpti est, ut aliquando causet sanctitatem.

V. Dico secundò: De conceptu essentiali Sacramenti propriè dicti est, significando causare veram animæ sanctitatem: Ita Hugo de Sancto Victore libro 1. parte 9. cap. 2. Magister in quarto, dist. 1. quem ibidem sequuntur S. Thomas a. 1. quaestiunculâ 3. & multi tenent ex Recentioribus. Probatur: Nam alioqui sacramentalia erunt Sacramenta, ut prima tonsura, aqua lustralis, præfertim si tollat venialia, ut docet Divus Thomas hic, quæst. 87. art. 3. absolutio etiam ab excommunicatione, & aliis censuris Ecclesiasticis; hæc enim aliquo modo sanctificat, ut supra ostendimus, & reddendo homines expeditos ad suscipiendam, veram sanctitatem significat. Hoc à fortiori sequitur in sacrificio missæ, non solum ex parte rei oblatæ, quæ Sacramentum est, nempe Christus sub speciebùs panis & vini contentus, sed etiam ex parte ipsius oblationis, prout actio transiens est, hanc enim sequitur esse Sacramentum, cum & gratiam per Christi mortem hominibus collatam significet, & sanctificationem aliquam ei cui applicatur, ex opere operato conferat, nempe expiationem à reatu aliquo peccatæ temporalis.

VI. Secundò probatur: Sacramentum enim ex vi suâ, & nominis impositione importat causationem gratiæ, & non tantum significationem illius speculativam. Hoc primò ostenditur ex S. Isidoro, qui lib. 6. Etymologiarum, cap. 18. tractans de origine hujus vocis, sic habet: *Sacramentum est, per quod sub regimento rerum visibilium divina virtus secretius salutem operatur.* Deinde hoc idem disertè tradit Catechismus Romanus de Sacramentis, his verbis: *Latini Doctores signa quadam sensibus subjecta, quæ gratiam quam efficiunt, simul etiam declarant. Sacramenta commodè appellari posse existimantur.* Unde definitionem Sacramenti, quam tradit S. Augustinus lib. 10. de Civitate Dei, capite quinto: *Sacramentum est signum rei sacræ:* sic explicat idem Catechismus: *Sacramentum est invisibilis gratia signum visibile, ad nostram justificationem institutum.*

Sacramentum ex ipsâ nominis impositione importat causationem gratiæ.

VII. Tertio probatur: Sacramentum à sacrandò dicitur, ut cum S. Thoma communiter docent Theologi, ergo ab illo desumit denominationem Sacramenti propriè & simpliciter, quod propriè

Sacramentum à sacrandò dicitur.

sacrat, seu consecrat, & conjungit Deo, hoc autem est tantum gratia habitualis, non legalis illa & cæremonialis sanctitas, ergo. Unde Sanctus Thomas in quarto, dist. 1. quæst. 1. art. 1. ait, Sacramentum simpliciter est, quod causet sanctitatem, quod verò significat tantum, non est Sacramentum nisi secundum quid. Nec verum est quod asserunt Soto & Bellarminus loco citato, Sanctum Thomam in tertiâ parte mutasse sententiam, cum nullibi extet hæc sententiæ revocatio: nec quod hic eandem doctrinam expressè non repetat, sequitur ipsum illam revocasse, mos enim Sancti Thomæ est cum sententiam aliquam mutat, eam expressè revocare, ut constat variis locis, nam 3. parte, quæst. 12. a. 2. Corp. expressè revocat sententiam negantem Christo scientiam acquisitam, quam tamen dicit sibi in distinctionibus placuisse.

Hinc infero, Sacramenta veteris legis verè & strictè Sacramenta non fuisse, sed reductivè solum, & secundum quid, esto enim cum Sacramentis nostris in nonnullis conveniant, non tamen prout hoc nomine importantur: ita expressè Divus Thomas loco citato, & insinuat Catechismus Romanus supra, num. 5. & 6. ubi per rem sacram, cujus signum est Sacramentum, quam & significare debet & efficere, ait à divinarum rerum Scriptoribus intelligi gratiam habitualem. Cum ergo Sacramenta veteris legis gratiam habitualem non contulerint (Circumcisionem excipio, de qua postea redibit sermo) unde ab Apostolo ad Galatas 4. vers. 9. vocantur *infirmis & egenis elementa*, ad Colossenses 2. vers. 17. Sacramenta veteris legis vocat *umbra futurorum*: ad Hebræos 7. vers. 18. dicit *reprobationem eorum factam esse propter infirmitatem & inutilitatem*: ibidem & cap. 9. universim cæremonias & Sacramenta veteris legis ait esse *justitias carnis, & sanctificare ad emundationem carnis*: ergo non sunt propriè & strictè Sacramenta. Unde Sancti Patres, & Concilia nunquam Sacramenta illa vocant directè Sacramenta, sed cum addito Sacramenta veteris legis, nec ullam Sacramenti definitionem tradunt, quæ illis propriè conveniat.

Infero secundò, quomodo definiri debeat Sacramentum, nempe, *Sacramentum est res vel cæremonia sacra sensibilis, ad gratiam eam significandam, tum causandam stabiliter instituta.* Hanc Sacramenti definitionem apertè insinuare videtur Catechismus Romanus locis proximè citatis, & sufficienter probata est ex dictis.

Dices primò cum Patre Suarez disp. 1. sect. 2. Ratio sacrificii est communis sacrificio novæ legis cum sacrificiis antiquæ, ergo & Sacramenta. Negatur consequentia: Ratio enim formalis sacrificii in hoc consistit, quod *res aliqua peculiari modo Deo offeratur in testimonium supremi illius in res omnes domini.* Hæc ergo ratio in omnibus sacrificiis reperitur propriè & rigorosè, non tamen reperitur eadem ratio Sacramenti in Sacramentis Legis novæ & Mosæicæ, ut ostensum est.

Dices secundò, hinc sequi, nostra Sacramentalia æquè esse Sacramenta ac Sacramenta legis antiquæ. Respondeo nostra Sacramentalia eam sanctitatem & significare & conferre ut in Lege veteri potuissent dici Sacramenta si in illâ lege fuissent instituta, ut rectè Coninck quæst. 60. dub. 4. num. 20. Non sunt autem Sacramenta novæ Legis quia non conferunt veram sanctitatem: si quis autem contendat debere jam vocari saltem

VIII. Veteris Legis Sacramenta non erant propriè & strictè Sacramenta.

Antiquæ Legis Sacramenta ab Apostolo vocantur infirma & egena elementa.

IX. Vera Sacramenta nova Legis definitio.

X. Quomodo ratio sacrificii communis sit sacrificiis antiquæ Legis & nova, non tamen ratio Sacramenti.

XI. Obiic. Ergo nostra Sacramentalia æquè sunt Sacramenta ac Sacramenta antiquæ Legis.

saltem Sacramenta secundum quid, non litigabimus de nomine. Et hæc obiectio solvi debet in omni ferè sententiâ.

XII.
Obi sequi
verba illa
Christi ad
Magdalenâ.
Remittun-
tur tibi, &c.
fuisse Sacra-
mentum.

Dices tertio: Verba illa quibus Christus Magdalenæ dixit Luca 7: *Remittuntur tibi peccata tua,* causabant gratiam, ergo erant Sacramentum. In primis negant communiter Auctores per illa verba collatam ipsi fuisse gratiam, aut peccata remissa, sed afferunt solum fuisse signa remissionis & gratiæ prius collatæ, nam antea dixerat Christus: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum:* Si verò contulerint gratiam, dicunt aliqui verba illa fuisse Sacramentalia, seu alicujus Sacramenti: alii tamen negant illa & similia fuisse Sacramentum, quod inquirunt, significat aliquid stabile, ut ex definitione supra assignatâ constat.

XIII.
Martyrium
Sacramentum
si necesse di-
catur sectio-
ne sequente.

Dices quarto: Saltem sequitur Martyrium esse Sacramentum, cum & gratiam conferat, & penam omnem auferat ex opere operato, ita ut opus non sit orare pro Martyribus; ergo non recitè per hoc explicatur natura Sacramenti, sic enim octo erunt novæ Legis Sacramenta. Hæc obiectio petit Sectionem sequentem.

SECTIO QUARTA.

An Martyrium sit Sacramentum.

I.
Afferit Ma-
jor Martyri-
um esse Sa-
cramentum.

MATOR in quarto, Dist. 4. q. 3. affirmat: cui si objicias hinc sequi plura esse in Lege novâ Sacramenta quam septem, negat consequentiam; Martyrium enim, inquit, ad Baptismum pertinet, quâ de causâ passim appellatur Baptismus sanguinis. Communis tamen Theologorum sententia eum Divo Thoma quæst. 66. art. 11. negat Martyrium esse Sacramentum: ita Suarez hic, Disp. 29. sect. 3. ad tertium argumentum, Vasquez Disp. 153. quæst. 1. num. 41. Coninck quæst. 60. articulo 4. dub. 1. & alii. Rationem autem hujus assignare non ita videtur facile.

II.
Quorundam
ratio est
quia non
conferat gra-
tiam ex ope-
re operato.

Dicunt ergo aliqui, ideo Martyrium non esse Sacramentum, quia in eo non confertur gratia ex opere operato, more Sacramentorum, sed solum ex propriâ dispositione. Sed contra primo: quicquid enim sit, an dicatur Martyrium conferre gratiam ex opere operato, saltem Patres Martyrium quoad vim delendi peccata aliquo modo æquant Baptismo; unde Tertullianus sic scribit: *Martyribus nulla delicta possunt imputari, quibus in lavacro vita ipsa deponitur;* & alibi: *Quis non pati exoptet, ut totam Dei gratiam redimat, ut omnem veniam ab eo compensatione sui sanguinis expediat; omnia enim huic operi delicta donantur.* Contra secundò: Sacramenta enim universim non excludunt omnem dispositionem propriam, ut constat in penitentiâ, ad quam requiritur saltem attritio, sicut ad Baptismum in adultis. Contritio autem sicut in communi sententiâ non requiritur, vel ad Baptismum vel ad Penitentiam, ita nec ad Martyrium.

III.
Innocentes
Martyres
pro Christo
interfecti
nullam ha-
bent pro-
priam dispo-
sitionem.

Contra tertio: Paryuli pro Christo interfecti, sunt veri Martyres, sed illi nullam omnino habuerunt propriam dispositionem, cum rationis expertes fuerint; ergo in illis conferebatur gratia ex opere operato: major, licet nonnulli de eâ dubitent, videtur omnino certa, nam sancti Patres Innocentes pro Christo occisos semper vocant Martyres. Sic Origenes Homiliâ 3; in

diversos, de Innocentibus hisce loquens: *Horum, inquit, & memoria semper, ut dignum est, in Ecclesia celebratur, secundum integrum ordinem Sanctorum, ut primorum Martyrum pro Domino occisorum, & ut ipsa Bethleem primitias Domino Martyrum, in qua natus est ipse Salvator, obtulisse videatur; hæc ille.* De iisdem etiam infantibus sic Sermone primo in solemnitate Epiphaniæ loquitur S. Leo: *Necari omnes Bethleem parvulos jubet, &c. sed quos Rex impius eximit mundo, Christus inserit celo: & quibus nondum sanguinis impendit redemptionem, jam Martyrii tribuit dignitatem.*

III.
Appellatur
Protomarty-
res.

Pulchrè verò hanc Innocentium horum dignitatem declarat Auctor de Stellâ & Magis, ac nec Innocentium, inter opera Divi Cypriani; inprimis enim eos *Protomartyres*, appellat, quod in ordine sanctorum Martyrum primum habeant locum: & non multò post: *Hi nuper cruore lacteo loti primitias baptismi martyrio consecravunt tradentes posteris formam, ubi necessitatis articulos excluderet moram, non minus ad lavacrum anime sanguinem efficacem, quam sanctificatas verbis solemnibus aquas. Idem occisio quod versio operatur, qua extrinsecam peccati vitam, virtutemque emortuam utriusque rei continet Sacramentum.*

V.
Gratiam
per Marty-
rii confer-
ri docent a-
lii Patres.

Idem docet S. Bernardus, Beatus Laurentius Justinianus, & alii plurimi ex Patribus, inter quos clarissimè hoc ipsum tradit S. Augustinus tum alibi, tum libro 3. de Symbolo ad Catechumenos, cap. 4. ubi de his Innocentibus pro Christo interfectis, quos Martyres appellat loquens, sic habet: *Sed quid eis præsinit gratia, nisi ut erueret eos de potestate tenebrarum? Præsinit eis Christus, ut pro Christo morerentur: præsinit ut suo sanguine ab originali peccato diluerentur.*

VI.
Ecclesia eo-
rum festum
sub titulo
Martyrum
celebrat.

Tandem, quod caput est, Ecclesia illorum festum sub titulo Martyrum celebrat, & in oratione eisdem appellat, *Innocentes Martyres*, & in Hymno, *Salvete flores Martyrum, vos prima Christi victima*, &c. Ergo per martyrium obtinuerunt gratiam, nec satisfacit quod respondent aliqui, Ecclesiam ideo Innocentium festum celebrare, quia per circumcissionem gratiam fuerant adepti: Contra enim est primò, quia honor quo eos afficit Ecclesia majorem innuit sanctitatem, quam sit ea quæ per circumcissionem acquiritur, ergo censet ob Martyrium gratiam iis uberiorem fuisse collatam, quod non circumcissione solum sed Baptismo etiam suo modo efficacius esse docent Patres, & copiosior gratiam conferre, per Martyrium quippe non in figurâ solum commemorantur Christo, ut in baptismo contingit, sed verè morti illius conformantur, ut affirmat D. Clemens lib. 5. Constitut. Apostolicarum, cap. 7. Deinde multi ex Infantibus illis non erant circumcisi, cum inter eos verosimile sit nonnullos fuisse Gentilium filios, saltem non est dubium multos ante octavam diem ætatis fuisse occisos, cum tamen ante eum diem circumcisio conferri non deberet.

VII.
Gratis qua-
dam us di-
cunt accel-
eratum fuisse
rationem.

Respondent alii, ex peculiari privilegio acceleratum iis fuisse rationis usum, cujus beneficio per actus internos gratiam meruerunt. Sed contra: gratis enim hoc dicitur, imo contra judicium Ecclesiæ, quæ eos innocentes appellat per antonomasiam, non solum quia nunquam peccaverunt; hoc enim sensu si quis ad quadragesimum annum vitam cum pleno rationis usu sine peccato protraheret, esset innocens; sed quòd peccare per ætatem non potuerint, ut bene Coninck num. 119. Deinde in Hymno vocat eos Ecclesia *Simplices*, id est

id est doli ob defectum rationis incapaces. Et certe eadem probabilitate posset quis dicere acceleratum iis fuisse sermonem, & voce Christum fuisse confessos: sicut ergo ab omnibus tanquam certum tenetur, usi linguæ caruisse, quod ab Ecclesiâ vocentur infantes, ita & usu rationis, cum ab eadem vocentur Innocentes, & simplices.

VIII. *Martyrium in multis differt à Sacramento.*

Ad argumentum itaque in fine Sectionis præcedentis propositum respondetur, in multis differre Martyrium à Sacramento; in primis enim in Sacramento omnibus requiritur ut qui ea applicat, habeat intentionem faciendi quod facit Ecclesia, & utendi re aliquâ vel ceremoniâ ad gratiam conferendam institutâ, horum autem neutrum facit tyrannus vel satelles, qui est minister Martyrii, imò licet habeat contrariam intentionem, adhuc Martyrium habebit effectum, ad quod aliud non est necessarium, quàm ut occidatur quis in odium Christi, vel veræ religionis ac Fidei. Unde ex parte applicantis nihil aliud est Martyrium quàm actio prava, atque injusta, quam tantum abest ut Deus instituat, ut etiam prohibeat, ut bene Suarez hic, Disp. 29. sect. 3. §. Unde ad tertium.

IX. *Martyrium non est signum à Deo institutum ad conferendam gratiam.*

Non est ergo Martyrium signum à Deo institutum, & licet quidem Deus in compensationem vitæ temporalis, quam amittit Martyr, conferat ei ex speciali privilegio gratiam, & æternam vitam, hoc tamen est præter omnem intentionem applicantis, & provenit ex Dei liberalitate, qui facit ex malo bonum, sicut si Deus quoties Petrus Paulum infamaret, convitiis & opprobriis peteret, bonis spoliaret, &c. in compensationem illarum injuriarum decerneret dare Paulo gratiam, nullus credo diceret mendacia illa, convitia, rapinas, & furta Petri esse Sacramenta; ergo nec erit Sacramentum, si cum occidat, licet in hujus injuræ compensationem det Deus gratiam. Sacramenta ergo sunt causa gratiæ, ut actiones Dei per suos ministros, occisio verò Martyris est actio demonis per suum ministrum, tyrannum scilicet, vel satellitem, ut optimè Belarminus de Baptismo, cap. 6. quod coincidere videtur cum eo quod docet Vasquez citatus.

X. *In sacramentis omnibus Deus est agens principale.*

Confirmatur hæc solutio: in Sacramento omnibus Deus est agens principale, sic quando Sacerdos absolvit dicitur Deus absolvere, consecrare, cum consecrat, baptizate cum baptizat, &c. unde inquit sanctus Augustinus, Petrus baptizat, Deus est qui baptizat; Paulus baptizat, Deus est qui baptizat, & sic de aliis: sed Deus non dicitur efficere martyrio; ergo longè alio modo se habet actio per hæc ab applicante, quàm actiones Sacramentorum, quæ peculiariter censentur actiones Christi, in quantum scilicet peculiari modo cum illo tanquam uno agente morali conjungitur administrans Sacramenta.

XI. *Obijc. Etiam Sacerdos ministrans Sacramentum, interdum peccat.*

Dices: Subinde contingit actionem qua minister conficit Sacramentum, esse peccaminosam; ergo quod applicans Martyrium peccet, nihil obitare videtur, quo minus Martyrium sit Sacramentum. Nego consequentiam; quantumcumque enim Sacerdos absolvens, vel consecrans peccet, dicitur tamen Christus tunc consecrare & absolvere, non tamen dicitur applicare Martyrium. Christus ergo in tantum dicitur concurrere cum ministro Sacramentorum, in quantum minister habet generalem intentionem faciendi quod facit vel intendit Christus, & Ecclesia, in quantum verò intentionem suam detorquet ad pravam aliquem finem, id ut privata persona facit, non ut minister Christi.

Hinc infero cum Patre Suarez citato, posse esse questionem de nomine, utrum Martyrium conferat gratiam ex opere operato; si enim per conferre hoc modo gratiam intelligatur opus ipsum Martyrii dare gratiam, ut veram & propriam causam illius; sic, inquit ille, negari potest Martyrium conferre gratiam ex opere operato: si verò per conferre hoc modo gratiam nil intelligatur aliud, quàm posito opere illo tanquam conditione, Deum ex speciali privilegio ultra omne meritum, vel etiam absque eo infundere homini illi gratiam, sic admitti potest ille loquendi modus. Quoad verò ut in rebus physicis, ita & in moralibus dari possit aliquid per modum causæ, & aliud per modum conditionis, postea ostendemus.

SECTIO QUINTA.

Alia quedam inferuntur circa Martyrium.

QUÆRES primò: Utrum hoc privilegium conferendi gratiam, modo Sectione præcedente assignato, concessum iis fuerit, qui ante Christi adventum Martyrium subierunt. Probabilior videtur pars affirmativa; ita Suarez hic Disp. 29. sect. 3. ad tertium, Henriquez libro secundo de Baptismo, cap. 36. num. 2. & alii, videturque sententia sancti Gregorii Nazianzeni Orat. de Machab. ubi circa finem sic loquitur: Hoc denique Martyrii (facinus) victimis illis, quæ postea pro Christo case sunt, nequaquam minorem laudem gloriamq. promeretur. Ratio est: ideo enim, ut ex Patribus colligitur, martyrio privilegium conferendi gratiam à Deo est concessum, quia est vera & perfecta conformatio & configuratio cum morte Christi, quamvis non actu positâ, à Deo tamen prævisâ, quod ut in aliis multis, ita & in hoc sufficit ad movendum Deum, ut hoc Martyrio, etiam ante Christi mortem impertiret.

Dices: Hoc Martyrii privilegium fundatur in illis Christi verbis Matthæi c. 10. Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo; hoc autem non nisi post adventum Christi promulgatum est, cum ejus promulgatio ab ipso Christo proveniret, usos autem privilegii nemini ante ejus promulgationem conceditur. Respondetur, hoc Martyrii privilegium, non pro omni tempore in illo Christo dicto fundatum fuisse, sed in conformitate illâ cum morte & passione Christi, numero præcedente explicato. Convenientissimum verò fuit, ut Christus hoc Martyrii privilegium in lege Evangelicâ per expressam promissionem omnibus qui ejus fidem amplexuri erant, promulgaret, ut potè qui videbat tot mortem pro eo subituros, ut hoc pacto animos iis adderet ad acerbissima illa supplicia perferenda.

Quæres secundò: Quænam dispositio requiratur ad Martyrium. Quoad parvulos non utentes ratione, certum est nullam requiri, cum nullius actus interni liberi sint capaces, sed sufficit eos propter Christum occidi. Unde ulterius existimo infantes, qui in utero matris propter Christum interficiuntur, Martyrii fructum non minus consequi, quàm eos, qui extra uterum maculantur: ita Scotus, Gabriel, Paludanus, Scotus, Sylvester, Toletus lib. 2. c. 22. Vasquez Disp. 1. 153. cap. 7. & alii: quamvis non desint qui sentiant contrarium. Quod si objicias, infantem in utero Matris non posse

XII. *Dicitur posse Martyrium conferre gratiam ex opere operato.*

I. *Utrum Martyrium conferat gratiam ante adventum Christi.*

II. *Obijc. hoc privilegium fundatur in promissione Christi, ergo non potest esse ante adventum Christi.*

III. *Quænam ad Martyrium requiratur dispositio.*

posse consequi Baptismum ergo nec Martyrium; negatur consequentia, disparitas est manifesta, ad Baptismum namque requiritur, ut infans abluatur, quod, dum est in utero materno, fieri non potest, at verò exiēs in utero matris potest occidi, quod, & nihil aliud requiritur ad Martyrium, si fiat propter Christum. Infantes verò qui olim post circumcissionem in odium Christi occisi sunt, plus gratiæ consecuti sunt, quam ii qui circumcisi non erant, cum per Martyrium aucta sit gratia quam acceperant in circumcissione; sicut & modo infans occisus post baptismum, majorem gratiam haberet, quam qui occideretur ante baptismum, cum is acciperet gratiam baptismi luminis & sanguinis.

III.

Qua dispositio in adultis ad Martyrium palmam obtinendam sit necessaria.

In adultis verò pro dispositione ad Martyrium requiritur Vasquez hic, Disp. 153. cap. 3. charitatem perfectam, & si in peccato mortali sint, Contritionem. Verius tamen est quod docet Suarez hic, Disp. 29. sect. 1. Bellarminus citatus, Lessius l. 3. de Jure & Justitiā, c. 1. n. 45. Tannerus, Coninck, Valentia, P. Præpositus q. 8. art. 2. dub. 8. & alii passim, non requiri in peccatore nisi attritionem. Ratio est, Patres quippe affirmant Martyrium suo modo habere vim delendi peccata, & in hoc illud æquant baptismum, ut supra vidimus, ergo non requirit contritionem: sic enim non per se, sed per contritionem censeretur delere peccata, contritio siquidem, & amor Dei supra omnia sine Sacramento vel Martyrio tollit peccata.

V.

Martyrium in parvulis tollit originale, ergo habituale in adultis, postea attritione.

Secundò probatur: Martyrium enim in parvulis habet hunc effectum, sicut baptismus; quidni ergo in adultis, hoc namque privilegium non est datum ætati, sed causæ, ut bene Præpositus n. 33. Tertio Martyrium secundum omnes tollit omnem reatum pœnæ, unde Ecclesia nunquam orat pro Martyribus, imo Innocentius tertius capitulo, Cum Marthe de celebratione Missarum, §. Tertio loco, dicit: *Injuriam facit Martyri qui orat pro Martyre*; ergo censeretur debitum pœnæ per Martyrium aufertur, ergo & tollit culpam, cum Patres eodem modo loquantur de unâ ac de alterâ. Quando verò Concilium Tridentinum in proœmio Sessionis septimæ dicit omnem veram justitiam, vel incipere, vel cœptam augeri, vel amissam reparari per Sacramenta, nempe ex opere operato, solum loquitur de mediis ordinariis.

VI.

Cæcilius peccati mortalis tenetur sustinere Martyrium, conari elucere actum contritionis.

Addit tamen Suarez, quem sequitur Lessius, Coninck, Præpositus, & alii, si quis instante Martyrio sit sibi conscius peccati mortalis, teneri conari elucere actum contritionis, sicut & baptizari, si baptizatus non sit, confiteri si possit; hæc enim sunt ordinaria ad salutem media, quæ proinde non sunt in illo articulo omittenda: qua de causâ communiter docent Theologi, teneri parentes filios suos Martyrio statim post afficiendos baptizare, si possint. Deinde lege charitatis propriæ tenetur quis uti mediis omnino securis, qualis est contritio, ad quam etiam cum quis potest confiteri, tenent aliqui obligari hominem in articulo mortis, cum tamen longè certius sit attritionem sufficere cum Sacramento, quam cum Martyrio.

VII.

In somnis etiam occisus potest esse Martyr.

Si ergo quis, etiam in somnis occidatur in odium Christi aut veræ religionis & Fidei, aut alicujus virtutis ex motivo supernaturali, consequitur palmam Martyrii, ad quam in justo probabile est non requiri aliud quam consensum habitualem moriendi potius, quam virtutem & justitiam deferendi, qui in omnibus justis reperitur. In peccatore requiritur & sufficit retractatio peccati, saltem per attritionem.

Quæres tertio: quo tempore conferatur gratia in Martyrio? Caietanus 2. 2. quæst. 124. art. 2. in solutione ad quartum dicit conferri in ipsâ morte, seu in primo instanti, quo anima est deunita corpore, & homo jam non est. Sed contra primò: Quia sic contingere posset frequenter, ut qui in viâ nunquam fuit in gratiâ, moretur in gloriâ. Secundò: qui nunquam habuissent fidem pertingerent ad beatitudinem, multi verbî gratiâ parvuli nunquam baptizati, pro Christo tamen occisi.

VIII.

Quo tempore gratia conferatur in Martyrio.

Dicendum ergo cum Suarez disp. 29. sect. 3. sine, Coninck quæst. 66. art. 12. dub. 3. & alius, si homo desinat extrinsecè, & per primum non esse, seu in instanti, dari gratiam in aliquo instanti paulo ante mortem, quando jam naturaliter non potest non solum diu vivere, sed nec ullo sensu uti, tunc enim moraliter censetur Martyrium consummasse, & esse mortuus, cum non amplius vivat vitâ hominis, sed tantum plantæ. Quod si Deus hominem illum miraculosè servaret, tunc spectaret ad divinam providentiam illum ita gubernare, & confirmare in gratiâ, ut amplius eam non amitteret, tum quia hoc valde consentaneum est dignitati Martyrii, tum divinâ bonitate dignius, ut hominem, quem ille solus miraculosè à paradisi janua revocat, in acquisito beatitudinis jure semper conservet. Et quoad hoc eadem est difficultas de Martyre, quem Deus post mortem ad vitam revocaret. Addit P. Præpositus n. 35. si sæpius quis vel mortem pro Christo passus suscitaretur, vel morti proximus miraculosè ab eâ eriperetur, posse eum sæpius esse Martyrem, & frequenter Martyrii gratiam obtinere.

IX.

Datur gratia in Martyrio paulo ante mortem.

Quæres quartò: Utrum bonus latro, qui Christum in Cruce confessus est, fuerit consecutus Martyrium? Communis sententia est eum propriè Martyrem non fuisse, quamvis S. Augustinus lib. 1. de animâ cap. 9. eum Martyrem appellet. Ratio autem est, ille enim non propter Christum, sed ob culpas à se commissas mortem subiit, non autem pœna, sed causâ facit Martyrem. Quare idem S. Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 22. negat eum fuisse Martyrem. Non ergo ratione Martyrii, sed contritionis gratiam, & peccatorum remissionem obtinuit: quo sensu accipiendum est dictum illud Auctoris de Cœnâ Domini apud Sanctum Cyprianum: *Latrocinium damnationem meruerat, & supplicium, sed cor contritum mutavit in Martyrium*, dando scilicet gratiam, quæ per Martyrium dari solet. Suppares Martyribus, inquit Pater Tannerus, sunt qui, dum infectis peste ministrarent, eadem contagione, ex hoc charitatis officio correpti, mortem oppeterent: qui proinde olim pro Martyribus culti sunt, ut ex Romano Martyrologio 28. Februarii constat.

X.

Utrum Latro Christum in Cruce confessus, fuerit Martyr.

Quæres quintò: Utrum ii, qui in bello pro Fide pugnantes occiduntur, inter Martyres sint recensendi? Respondetur, eos propriè Martyres non esse, neque enim ut Christiani, sed ut milites ab hostibus victi, moriuntur. Ut ergo quis propriè Martyrio afficiatur non debet tyranno resistere, sed quietè permittere se occidi exemplo Christi, qui cum pateretur non comminabatur, sed tanquam ovis coram tondente se obmittit, Christi autem passio Martyrii fuit exemplar. Quare cum Phocas Imperator eos, qui hoc modo in bello mortem oppeterant, inter Martyres ascribi vellet, resisterunt illi Orientis Episcopi, ut refert

XI.

Qui pro fide pugnantes occiduntur in bello, utrius censendi sint Martyres?

refert Baronius in Martyrologio, decimâ nonâ die Aprilis.

Tandem veriùs esse existimat Vasquez, disputatione 153. num. 66. ut quis Martyrii dignitatem obtineat, ex parte causâ sufficere ob quam-

cumque virtutem defendendam eum occidi; quod facilius admitti potest, si ex motivo supernaturali id ille acceptet, & aliquâ ratione ad Deum referat. Ratio autem est, nam hic verè patitur propter justitiam.

DISPUTATIO SEXAGESIMA TERTIA.

De materiâ & formâ Sacramentorum.

- I. **V**PLICITER disputare possumus de formâ Sacramentorum; vel enim sermo esse potest de institutione divinâ, respectu cuius tam res, quàm verba seu complexum ex utrisque est subjectum, seu substratum, vel sermo esse potest de verbis ipsis, quæ respectu rerum censentur forma, de quâ simul cum materiâ agemus sectionibus sequentibus.
- II. Circa significationem verò notandum primò, licet de facto res, quæ assumuntur ad Sacramenta constituenda, habeant naturalem quamdam similitudinem cum effectu Sacramenti, ut absolutio cum emundatione à peccato, & sic de cæteris, potuisset tamen Deus in signum practicum effectus sacramentalis aliquid aliud assumere, quod nullam haberet naturalem cum effectu illo proportionem, imò quod quoad apparentiam externam esset contrarium, quod etiam de verbis verum est: unde si Deus pro formâ absolutionis institueret hæc verba: Ego te ligo, vel stringo, & per illa stabiliter conferret gratiam, quis negaret verba illa esse signa gratiæ, sicut in naturalibus, tunc aliquid est signum alterius; quando ut plurimum cum eo connectitur, ut fumus est signum ignis, vestigium animalis, &c.
- III. Notandum secundo, etsi verba in Sacramentis adhiberi solita, & vocantur formæ Sacramentorum, significant, saltem pleraque exprima suâ institutione, quam habent ab hominibus, effectum Sacramenti, ut tamen illum verè significant, requiri institutionem divinam, alioqui erunt falsa: Institutio tamen Dei non reddit veras propositiones illas, verborum significationem mutando, sed objectum per illa significatum ponendo, cui hæc ratione propositiones conformantur, alioqui
futuræ